

TITLUL I. INFRAȚIUNI CONTRA PERSOANEI

Capitol preliminar. Considerații introductive

§1. Cadrul incriminării faptelor contra persoanei și sistematizarea acestora

În Codul penal în vigoare, infracțiunile contra persoanei sunt prevăzute în Titlul I al Părții speciale a acestuia (art. 188-227). În afara dispozițiilor incriminatoare cuprinse în această subdiviziune a Codului penal, persoana umană, cu diferitele atribute ale acesteia, constituie obiect de ocrotire și al altor incriminări din Partea specială a Codului penal sau din legi speciale. Este vorba despre infracțiunile complexe, la care persoana, cu diferite atribute ale acesteia, constituie obiect juridic secundar adiacent, infracțiunile contra persoanei fiind absorbite, ca element constitutiv sau ca element circumstanțial agravant, în conținutul infracțiunilor complexe, de exemplu: tâlhăria (art. 233), tâlhăria calificată (art. 234), pirateria (art. 235), tâlhăria sau pirateria care au avut ca urmare moartea victimei (art. 236), ultrajul (art. 257), ultrajul judiciar (art. 279), cercetarea abuzivă (art. 280), supunerea la rele tratamente (art. 281), tortura (art. 282), purtarea abuzivă (art. 296), atentatul care pune în pericol securitatea națională (art. 401), atentatul contra unei colectivități (art. 402), infracțiuni contra persoanei care se bucură de protecție internațională (art. 408), lovirea superiorului ori a inferiorului (art. 420), genocidul (art. 438), infracțiuni contra umanității (art. 439), infracțiuni de război contra persoanelor (art. 440). În toate aceste cazuri, interpretarea dispozițiilor legale privind infracțiunea complexă absorbantă se face în raport cu cele privitoare la infracțiunile respective contra persoanei.

În Titlul I al Părții speciale a Codului penal, incriminările referitoare la faptele contra persoanei au fost grupate în nouă capitole, având drept criteriu valoarea socială lezată, adică acel atribut al persoanei care constituie obiectul juridic comun al respectivului subgrup de incriminări sau alte elemente de particularizare.

a) Capitolul I „Infracțiuni contra vieții” (art. 188-192). În normele de incriminare a faptelor contra vieții în Codul penal în vigoare au fost operate modificări în raport cu textele corespunzătoare din Codul penal anterior.

După modelul legislației europene^[1], s-a prevăzut o singură variantă agravată a infracțiunii de omor calificat (art. 189), care reglementează atât unele elemente circumstanțiale ale omorului deosebit de grav, cât și o parte din cele ale omorului calificat din reglementarea Codului penal anterior. S-a renunțat însă la o parte a elementelor circumstanțiale agravante specifice omorului calificat sau omorului deosebit de grav, fie pentru că ele se regăsesc în conținutul circumstanțelor agravante

^[1] În același sens, § 211 C. pen. german, § 75 C. pen. austriac, art. 139 C. pen. spaniol, art. 132 C. pen. portughez, art. 112 C. pen. elvețian.

generale (art. 77 C. pen.), fie datorită reglementării lor în alte texte sau a simplului fapt că nu se mai justifică^[1].

A fost expres reglementată infracțiunea de „ucidere la cererea victimei” (art. 190), ca variantă atenuată a omorului, revenind la tradiția existentă în Codul penal de la 1936 (art. 468), cât și la tradiția majorității codurilor europene.

În conținutul normei de incriminare a faptei de „determinare sau înlesnire a sinuciderii” (art. 191) au fost introduse unele elemente noi. Astfel, s-a procedat la o reglementare distinctă a faptei care a fost urmată de o încercare de sinucidere și a celei care a condus la sinuciderea victimei. De asemenea, s-a incriminat această faptă în variante distincte după cum actele interzise au fost comise cu privire la o persoană cu discernământ diminuat sau la o persoană lipsită de discernământ.

Conținutul infracțiunii de „ucidere din culpă” (art. 192) a fost simplificat, renunțându-se la unele dintre variantele agravate care pot fi suplinite prin aplicarea regulilor de sancționare a concursului de infracțiuni.

b) Capitolul II „Infrațiuni contra integrității corporale sau sănătății” (art. 193-198). În acest capitol, legiuitorul Codului penal în vigoare a procedat la o simplificare a incriminării faptelor de violență (art. 193-195), criteriul de distincție între diferitele variante ale acestor fapte constituindu-l natura urmărilor produse.

În privința variantelor agravate ale vătămării corporale (art. 194), au fost eliminate suprapunerile din reglementarea Codului penal anterior.

În conținutul faptei de vătămare corporală din culpă (art. 196) a fost introdusă o incriminare complexă, incidentă atunci când două sau mai multe persoane au fost vătămate în aceeași împrejurare.

Infrațiunile de „rele tratamente aplicate minorului” (art. 197) și „încăierare” (art. 198) au fost aduse în acest capitol din alte subdiviziuni ale Codului penal anterior, deoarece ele pun în pericol în primul rând integritatea fizică sau sănătatea persoanei și apoi relațiile de familie, respectiv conviețuirea socială. Aceste două infracțiuni sunt prevăzute în multe coduri penale străine în grupa celor care aduc atingere sau pun în pericol integritatea corporală.

c) Capitolul III „Infrațiuni săvârșite asupra unui membru de familie” (art. 199-200). Normele cuprinse în acest capitol nu descriu altceva decât variante agravate ale unor infracțiuni contra vieții (art. 188, art. 189) sau integrității corporale (art. 193-195) ori atenuate (uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă în art. 200).

Reglementarea distinctă a acestor fapte cu subiecți calificați s-a impus din nevoia eliminării lacunelor și incoerențelor cauzate de modificările succesive ale Codului penal anterior în materie.

Dacă starea de tulburare psihică în care se află mama era valorificată, în Codul penal anterior, numai în cazul săvârșirii pruncuciderii, în Codul penal în vigoare [art. 200 alin. (2)], aceasta este valorificată și în ipoteza infracțiunilor intenționate sau praeterintenționate contra sănătății ori integrității, adică cele prevăzute în art. 193-195 C. pen., săvârșite asupra copilului nou-născut imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore.

^[1] A se vedea *Expunerea de motive a proiectului Codului penal*, în *Noul Cod penal (Legea nr. 286/2009)*, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 33.

Totodată, modul de formulare, în Codul penal în vigoare, a conținutului faptei deucidere ori vătămare a nou-născutului imediat după naștere, dar nu mai târziu de 24 de ore, săvârșită de către mama aflată în stare de tulburare psihică, duce și la înlăturarea controverselor ori a soluțiilor neunitare în materia participației penale.

d) Capitolul IV „Agresiuni asupra fătului” (art. 201-202). Capitolul cuprinde două incriminări: întreruperea cursului sarcinii și vătămarea fătului. Fapta de întrerupere a cursului sarcinii prevăzută în art. 201 C. pen. în vigoare are în mare parte un conținut asemănător cu cel descris în art. 185 C. pen. anterior, cu denumirea marginală „Provocarea ilegală a avortului”. Remarcăm și o deosebire esențială, în sensul că în art. 201 alin. (7) C. pen. în vigoare s-a precizat, în mod explicit, nepedepsirea femeii însărcinate care își întrerupe cursul sarcinii, ceea ce înseamnă că fapta constituie infracțiune, cu toate consecințele ce decurg din această calificare în planul participației penale, renunțându-se însă la pedepsirea ei.

Prin incriminarea faptei de vătămare a fătului (art. 202) se asigură protecția vieții în devenire pe durata unei perioade rămase neacoperită în Codul penal anterior și care se referă la intervalul cuprins între momentul declanșării procesului nașterii și momentul încheierii acestui proces. Fapta poate fi săvârșită de orice persoană, inclusiv de către mama aflată în stare de tulburare psihică. Sunt prevăzute cauze justificative sau de nepedepsire speciale.

e) Capitolul V „Infracțiuni privind obligația de asistență a celor în primejdie” (art. 203-204). Din acest subgrup de incriminări fac parte „Lăsarea fără ajutor a unei persoane aflate în dificultate” și „Împiedicarea ajutorului”. Prin includerea în sfera ilicitului penal a acestor fapte, legiuitorul a urmărit să pedepsească acele persoane care omit să dea ajutor necesar sau să anunțe autoritățile în cazul în care o persoană se află în pericol și nu se poate salva ori care împiedică intervenția ajutoarelor pentru salvarea unei persoane de la un pericol și care nu are putința de a se salva.

f) Capitolul VI „Infracțiuni contra libertății persoanei” (art. 205-208). Sunt incriminate în acest capitol: „Lipsirea de libertate în mod ilegal” (art. 205), „Amenințarea” (art. 206), „Șantajul” (art. 207) și „Hărțuirea” (art. 208), fapte prin care se ocrotesc în mod direct libertatea fizică și libertatea psihică a persoanei.

Conținutul faptei de lipsire de libertate în mod ilegal, în concepția Codului penal în vigoare, a fost reformulată prin eliminarea unor variante agravate sau a unor elemente circumstanțiale de agravare care nu se justifică și prin introducerea altora menite să acopere lacunele din reglementarea anterioară, cum ar fi răpirea unei persoane aflate în imposibilitatea de a-și exprima voința ori de a se apăra.

În cazul infracțiunii de amenințare, legiuitorul a optat în Codul penal în vigoare pentru o sferă deschisă a persoanelor vizate de fapta cu care se amenință, acestea putând fi soțul, o rudă apropiată a celui amenințat, un prieten sau orice persoană de care cel amenințat este legat afectiv.

Șantajul, ca infracțiune contra libertății psihice, a dobândit un conținut relativ diferit de cel consacrat de Codul penal anterior.

În acest capitol a fost introdusă o nouă incriminare (art. 208), cu denumirea marginală „Hărțuirea”, care este de natură să creeze o stare de temere sau de îngrijorare a persoanei vătămate.

g) Capitolul VII „Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile” (art. 209-217). Acesta cuprinde unele dintre infracțiunile prevăzute în Codul penal anterior, cum

sunt „Sclavia” (art. 209), „Supunerea la muncă forțată sau obligatorie” (art. 212) și „Proxenetismul” (art. 213), care își mențin în mare parte conținutul legal, la care se adaugă „Traficul de persoane” (art. 210) și „Traficul de minori” (art. 211), care au fost aduse, cu modificări, în Codul penal din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane^[1] (art. 12 și art. 13), texte care au fost abrogate prin Legea nr. 187/2012. De asemenea, la art. 211 care incriminează traficul de minori, prin O.U.G. nr. 18/2016^[2] au fost introduse noi elemente circumstanțiale de agravare a acestor infracțiuni.

Legiuitorul Codului penal în vigoare a renunțat la incriminarea cerșetoriei în formularea consacrată de Codul penal anterior, dar a adoptat două incriminări noi, conexe cerșetoriei, menite să răspundă unor situații frecvent întâlnite în realitatea noastră socială din ultimii ani. Este vorba despre „Exploatarea cerșetoriei” (art. 214) și „Folosirea unui minor în scop de cerșetorie” (art. 215).

Ca urmare a ratificării de către România a Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, a fost inclusă în acest capitol o incriminare nouă, denumită „Folosirea serviciilor unei persoane exploatate” (art. 216).

La acest capitol, prin O.U.G. nr. 18/2016, a fost introdus art. 216¹, cu denumirea marginală „Folosirea prostituției infantile”, ca urmare a necesității transpunerii pe planul dreptului substanțial penal a Directivei 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile^[3].

h) Capitolul VIII „Infracțiuni contra libertății și integrității sexuale” (art. 218-223). În acest capitol au fost incriminate următoarele fapte: violul, agresiunea sexuală, actul sexual cu un minor, coruperea sexuală a minorilor și hărțuirea sexuală, care erau prevăzute și în Codul penal anterior. În plus, a fost incriminată fapta de racolare a minorilor în scopuri sexuale.

Violul, varianta tip [art. 218 alin. (1)], a fost reglementat într-o formulare diferită față de Codul penal anterior, pornind de la ideea de act de penetrare, astfel încât în conținutul acestei infracțiuni se vor include raportul sexual, actul sexual oral sau anal, indiferent dacă în aceste ultime cazuri este vorba despre un act heterosexual sau homosexual. De asemenea, se includ în conținutul infracțiunii de viol, în varianta sa tip, și acte de penetrare vaginală sau anală realizate în alte modalități (pătrunderea de obiecte, degete etc.).

Variantele agravate ale violului au fost simplificate. Astfel, ipoteza comiterii faptei asupra unei victime care este rudă în linie directă, frate sau soră cu făptuitorul face să absoarbă incestul în conținutul violului, ca element circumstanțial de agravare.

Agresiunea sexuală (art. 219) se deosebește de viol prin specificul elementului material, care constă într-un act de natură sexuală, altul decât cel specific faptei de viol.

[1] M. Of. nr. 738 din 11 decembrie 2001.

[2] O.U.G. nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016).

[3] J.O. L 335 din 17 decembrie 2011.

Acest criteriu de distincție între viol și agresiune sexuală operează și în cazul deosebirii între actul sexual cu un minor (art. 220) și coruperea sexuală a minorilor (art. 221).

La infracțiunile de viol, agresiune sexuală, act sexual cu un minor și corupere sexuală a unui minor s-au adus modificări prin O.U.G. nr. 18/2016, pentru a se armoniza conținutul acestora cu Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile.

Fapta de racolare a minorilor în scopuri sexuale a fost incriminată^[1] în Codul penal în vigoare (art. 222) ca urmare a obligațiilor asumate prin semnarea Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, adoptată la Lanzarote la 25 octombrie 2007^[2].

Hărțuirea sexuală (art. 223), ca infracțiune împotriva libertății și integrității sexuale, cuprinde hărțuirea propriu-zisă, comisă prin acte repetate și care creează pentru victimă o situație intimidantă sau umilitoare. Aceasta se deosebește de folosirea abuzivă a funcției în scop sexual, infracțiune de serviciu și care presupune o „hărțuire verticală” prin abuz de autoritate.

i) Capitolul IX „Infracțiuni care aduc atingere domiciliului și vieții private” (art. 224-227). În acest capitol, pe lângă incriminările tradiționale, cum sunt „Violarea de domiciliu” (art. 224) și „Divulgarea secretului profesional” (art. 227), au fost consacrate noi incriminări, menite să acopere un vid de reglementare și să ofere un răspuns la unele forme de lezare sau periclitate a vieții private. Astfel, a fost incriminată, ca faptă distinctă, violarea secretului profesional (art. 225), luând în seamă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului potrivit căreia sediul persoanei juridice sau sediul profesional al persoanei fizice beneficiază de protecția conferită de art. 8 din Convenție; în majoritatea codurilor penale străine este prevăzută această faptă ca infracțiune.

O altă incriminare nouă este „Violarea vieții private” (art. 226), care întregeste cadrul protecției penale a valorilor garantate de art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Conținutul incriminării faptei de divulgare a secretului profesional prevăzut în art. 227 C. pen. în vigoare a fost reformulat în raport cu cel descris în Codul penal anterior, pentru a se putea face o delimitare clară între această infracțiune și cea de divulgare a informațiilor secrete de serviciu sau nepublice (art. 304), care face parte din categoria infracțiunilor de serviciu.

§2. Conceptul de „persoană” în accepțiunea Codului penal

În vorbirea obișnuită, prin „persoană” se înțelege un individ al speciei umane, un om considerat în totalitatea însușirilor sale fizice și psihice, o ființă omenească, un ins care se bucură de viață, de integritate corporală și de sănătate, de libertate, de viață sexuală și de demnitate^[3].

[1] A se vedea *Expunerea de motive a proiectului Codului penal*, în *Noul Cod penal...*, p. 40.

[2] Ratificată prin Legea nr. 252/2010 (M. Of. nr. 885 din 29 decembrie 2010).

[3] A se vedea *Dicționarul explicativ al limbii române*, Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2009, p. 807.

În concepția Codului penal, noțiunea de „persoană” prezintă un conținut diferit. Astfel, **prin „persoană” în accepțiunea Codului penal se înțelege, pe lângă un om în viață, și ființa încă nenăscută și chiar aflată într-o stare incipientă, adică sub forma unei ființe abia concepute și în curs de dezvoltare a procesului de graviditate.** Mai mult chiar, potrivit prevederilor Codului penal în vigoare, sub titlul de infracțiuni contra persoanei sunt ocrotite domiciliul, sediul profesional, secretul profesional, viața privată, adică valori care nu se referă la persoană ca ființă, ci la **anumite atribute ale acesteia.**

„Persoana”, în accepțiunea legii penale, este socotită **cea mai importantă valoare socială.** Aceasta este și explicația pentru care Codul penal în vigoare debutează, în descrierea faptelor ca infracțiuni, cu cele împotriva persoanei^[1].

§3. Aspecte comune infracțiunilor contra persoanei

A. Obiectul infracțiunilor. În examinarea obiectului acestei categorii de infracțiuni, va trebui să distingem între obiectul juridic generic al infracțiunilor contra persoanei, obiectul juridic specific fiecăreia dintre infracțiunile componente și obiectul lor material.

a) Obiectul juridic generic al infracțiunilor contra persoanei este format din ansamblul relațiilor sociale ale căror existență și normală desfășurare sunt condiționate de ocrotirea vieții, integrității corporale, libertății fizice și libertății psihice, libertății și integrității sexuale, inviolabilității domiciliului și a vieții private ale persoanei împotriva faptelor de orice fel prin care s-ar aduce atingere acestor valori sociale deosebit de importante.

Infracțiunile contra persoanei, în general, au o gravitate în abstract ridicată, determinată, pe de o parte, de importanța relațiilor sociale ce constituie obiectul protecției penale și de urmările deosebit de periculoase pe care le poate avea pentru societate săvârșirea acestor infracțiuni, iar, pe de altă parte, de faptul că infracțiunile contra persoanei se realizează de obicei prin folosirea unor mijloace sau procedee violente și au o frecvență deseori mai ridicată în raport cu alte categorii de infracțiuni^[2].

b) Obiectul juridic special al infracțiunilor contra persoanei este reprezentat de relațiile sociale referitoare numai la unul dintre drepturile absolute ale persoanei, drept încălcat nemijlocit prin săvârșirea faptei incriminate (dreptul la viață, în cazul omorului, dreptul la libertate fizică, în cazul lipșirii de libertate în mod ilegal, dreptul la libertate psihică, în cazul amenințării sau șantajului, viața privată, în cazul violării vieții private, etc.).

c) Obiectul material. Ori de câte ori relațiile sociale ocrotite de legea penală sunt vătămate prin exercitarea activității incriminate asupra corpului unei persoane, infracțiunile incluse în Titlul I din Partea specială a Codului penal au și un obiect material, care constă în corpul victimei (corpul persoanei asupra căreia se execută activitatea de ucidere, în cazul omorului, sau de lovire, în cazul vătămării corporale, corpul persoanei de orice sex, în cazul violului, corpul persoanei în situația comiterii faptei de lipsire de libertate în mod ilegal etc.).

[1] G. ANTONIU, în G. ANTONIU, T. TOADER (COORD.), V. BRUTARU, C. DUVAȘ, I. IFRIM, D.I. LĂMĂȘANU, I. PASCU, M. SAFTA, C. SIMA, I. VASIU, *Explicațiile noului Cod penal. Volumul III (Articolele 188-256)*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 14.

[2] V. DONGOROZ ȘI COLAB., *op. cit.*, vol. III, p. 171.

B. Subiecții infracțiunilor. a) Subiectul activ nemijlocit al acestor infracțiuni, de principiu, nu este calificat, putând fi orice persoană care îndeplinește condițiile generale ale răspunderii penale. În unele cazuri însă, subiectului activ nemijlocit i se cere, în afara condițiilor generale, și o anumită calitate: de exemplu, în cazul infracțiunilor săvârșite asupra unui membru de familie, subiectul activ nemijlocit trebuie să aibă această calitate, așa cum este explicată în art. 177 C. pen.

La unele infracțiuni, o anumită calitate specială a făptuitorului atrage încadrarea faptei într-o variantă agravată a infracțiunii, de exemplu, la infracțiunea de trafic de persoane, în varianta agravată prevăzută la art. 210 alin. (2) C. pen., subiectul activ trebuie să aibă calitatea de funcționar public și să comită fapta în exercițiul atribuțiilor de serviciu; la traficul de minori, în varianta agravată prevăzută la art. 211 alin. (2) lit. b) C. pen., subiectul activ trebuie să aibă calitatea de funcționar public, iar fapta să fie comisă în exercițiul atribuțiilor de serviciu; la infracțiunea de exploatare a cerșetoriei, în varianta agravată prevăzută la art. 214 alin. (2) lit. a) C. pen., subiectul activ trebuie să aibă calitatea de părinte, tutore, curator ori să aibă în grijă persoana care cerșește.

De regulă, infracțiunile contra persoanei se pot săvârși **în participație** (pluralitate de subiecți activi), fie că este vorba despre participație penală proprie sau improprie. La unele infracțiuni nu sunt posibile toate formele de participație penală (de exemplu, la uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă sau la unele modalități normative ale faptei de viol ori în cazul actului sexual cu un minor etc.).

b) Subiectul pasiv al acestor infracțiuni este persoana fizică ale cărei viață, integritate fizică, sănătate, libertate, viață privată etc. au fost lezate prin săvârșirea faptelor incriminate.

Sunt infracțiuni la care subiectul pasiv trebuie să îndeplinească o anumită cerință sau calitate [de exemplu, la actul sexual cu un minor în varianta tip, subiectul pasiv trebuie să fie un minor cu vârsta între 13 și 15 ani, la prima variantă agravată subiectul pasiv este un minor care nu a împlinit 13 ani, la viol, în varianta prevăzută la art. 218 alin. (3) lit. b) C. pen., subiectul pasiv este rudă în linie directă, frate sau soră cu autorul etc.].

C. Latura obiectivă. a) Elementul material la infracțiunile contra persoanei se realizează, de regulă, prin acțiune, aceasta fiind de o mare varietate, de exemplu, ucidere, lovire, amenințare, act sexual, pătrundere, pretindere în mod repetat de favoruri de natură sexuală, divulgare a unor informații, mutare, transportare, transferare, adăpostire sau primire a unui minor etc. Sunt infracțiuni la care elementul material se poate realiza numai prin acțiuni ca formă de manifestare a subiectului activ (de exemplu, violul, actul sexual cu un minor, amenințarea, șantajul, sclavia, traficul de persoane etc.), dar și infracțiuni la care elementul material poate consta și într-o inacțiune (de exemplu, omorul, uciderea ori vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă, uciderea din culpă etc.). Sunt infracțiuni, puține la număr, care se pot săvârși numai prin inacțiune (de exemplu, lăsarea fără ajutor a unei persoane aflate în dificultate).

Dacă mijloacele de săvârșire a faptei sunt în general indiferente pentru existența infracțiunilor contra persoanei, totuși, în unele cazuri, folosirea anumitor mijloace condiționează fie existența infracțiunii în varianta ei tipică (violența sau amenințarea

în cazul șantajului), fie existența unor variante agravate ale infracțiunii (folosirea unor mijloace la uciderea prin cruzime a unei persoane).

De asemenea, dacă de regulă locul și timpul săvârșirii faptei nu prezintă relevanță, totuși, la unele infracțiuni, o astfel de cerință caracterizează conținutul faptei în forma ei tipică (de exemplu, acțiunile incriminate în cazul faptelor de violare de domiciliu, sediu profesional sau violare a vieții private trebuie să fie efectuate într-un anumit loc), fie o variantă mai gravă a acesteia (săvârșirea faptei de violare de domiciliu sau sediu profesional în timpul nopții).

b) Urmarea imediată la infracțiunile contra persoanei constă în producerea unui rezultat prevăzut expres în norma de incriminare (moartea persoanei, în cazul infracțiunilor contra vieții, vătămarea integrității corporale sau a sănătății victimei, în cazul infracțiunilor contra integrității corporale sau sănătății victimei, în cazul infracțiunilor contra integrității corporale sau sănătății ori agresiunii asupra fătului sau vătămării fătului), fie a unei stări de pericol pentru valoarea socială ocrotită (violarea de domiciliu, amenințarea, șantajul, violarea sediului profesional, lipsirea de libertate în mod ilegal, traficul de persoane etc.).

c) Legătura de cauzalitate între acțiunile sau inacțiunile incriminate și urmarea imediată, la toate infracțiunile de rezultat, trebuie constatată și dovedită. La cele de pericol, legătura de cauzalitate rezultă din materialitatea faptei, fiind suficientă executarea elementului material.

D. Latura subiectivă. a) Forma de vinovăție, pentru cele mai multe dintre infracțiunile contra persoanei, este intenția, cu ambele sale modalități: directă sau indirectă (omorul, lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală, relele tratamente aplicate minorului etc.). Sunt unele infracțiuni contra persoanei la care forma de vinovăție este culpa (uciderea din culpă, vătămarea corporală din culpă). Alte infracțiuni din această categorie se pot săvârși fie cu intenție, fie cu praeterintenție (lovirea sau alte violențe în varianta agravată, vătămarea corporală în varianta tip) sau numai cu praeterintenție sau intenție depășită (lovirile sau vătămările cauzatoare de moarte).

b) Mobilul care a determinat săvârșirea faptelor contra persoanei nu prezintă de regulă relevanță pentru realizarea conținutului infracțiunii, ci doar pentru individualizarea pedepsei. Numai pe cale de excepție, mobilul constituie o cerință esențială a laturii subiective la unele variante agravate ale infracțiunii (săvârșirea omorului din interes material conduce la reținerea omorului calificat).

c) Scopul săvârșirii infracțiunilor contra persoanei, ca o componentă a laturii subiective, de principiu, prezintă relevanță la individualizarea pedepsei pentru o infracțiune intenționată contra persoanei concret săvârșită.

Sunt însă și infracțiuni contra persoanei care se caracterizează prin existența unui scop special urmărit de făptuitor (scopul de a înlesni sau de a ascunde săvârșirea altei infracțiuni ori pentru a sustrage pe altul de la tragerea la răspundere penală sau de la executarea unei pedepse, în cazul infracțiunii de omor calificat; scopul de a dobândi în mod injust un folos nepatrimonial, pentru sine sau pentru altul, în cazul șantajului).

Un anumit scop prevăzut de norma de incriminare caracterizează variantele agravate ale unei infracțiuni (vătămarea corporală în varianta agravată, când fapta a fost comisă în scopul producerii consecințelor prevăzute la varianta tip).

E. Formele infracțiunilor. Infracțiunile contra persoanei, fiind în majoritatea lor infracțiuni comise și intenționate, sunt susceptibile de desfășurare în timp, în cazul lor fiind posibile atât actele de pregătire, cât și tentativa.

a) Actele pregătitoare la infracțiunile contra persoanei (acolo unde sunt posibile) nu cad sub incidența legii penale, nu sunt incriminate ca formă de săvârșire a infracțiunii. Ele pot avea valoarea de acte de complicitate, dacă sunt exercitate de o altă persoană și au fost folosite de autor în comiterea faptei.

b) Tentativa este incriminată și se pedepsește în cazul omorului (simplu, calificat), vătămării corporale în ipoteza variantei agravate, întreruperii cursului sarcinii în varianta tip și prima variantă agravată, lipsirii de libertate în mod ilegal, sclaviei, traficului de persoane, traficului de minori, proxenetismului realizat prin constrângere, folosirii serviciilor unei persoane exploatate, folosirii prostituției infantile, violului, agresiunii sexuale, actului sexual cu un minor și coruperii sexuale a minorilor.

c) Consumarea infracțiunilor contra persoanei are loc odată cu întrunirea condițiilor obiective și subiective prevăzute de norma de incriminare.

d) Epuizarea. Cele mai multe infracțiuni contra persoanei sunt infracțiuni simple, pentru consumarea acestora elementul material nu trebuie să dureze în timp; fac excepție lipsirea de libertate în mod ilegal, sclavia, când se săvârșește prin modalitatea „ținerea unei persoane în stare de sclavie”, supunerea la muncă forțată sau obligatorie, traficul de persoane sau traficul de minori, în unele modalități normative.

Infracțiunile contra persoanei care se săvârșesc cu intenție și sunt susceptibile de repetabilitate se pot comite și în forma continuată, cu toate consecințele ce decurg din aceasta pe planul răspunderii penale.

F. Sancțiuni. Pedeapsa principală prevăzută de dispozițiile de incriminare a faptelor din această categorie diferă în raport cu obiectul juridic special și importanța valorii sociale ocrotite. Pentru infracțiunea de omor, pedeapsa este închisoarea cu limite ridicate, iar în cazul omorului calificat, legea prevede pedeapsa detențiunii pe viață în alternanță cu închisoarea cuprinsă între 15 și 25 de ani. În cazul celorlalte infracțiuni, pedeapsa principală variază în funcție de atributul persoanei umane vătămat prin comiterea faptei, cât și de întinderea și gravitatea urmărilor produse prin săvârșirea infracțiunii.

Pentru infracțiunile cu gravitate în abstract mai redusă (lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală din culpă, încăierarea, întreruperea cursului sarcinii în varianta tip, lăsarea fără ajutor a unei persoane aflate în dificultate, împiedicarea ajutorului, hărțuirea, exploatarea cerșetoriei în varianta tip, folosirea unui minor în scop de cerșetorie, folosirea serviciilor unei persoane exploatate, racolarea minorilor în scopuri sexuale, hărțuirea sexuală, violarea de domiciliu, violarea sediului profesional, violarea vieții private, divulgarea secretului profesional) se prevede, ca pedeapsă principală, închisoarea în alternanță cu amenda.

În cazul infracțiunilor contra persoanei de o mai ridicată gravitate, în norma de incriminare s-a prevăzut, pe lângă pedeapsa închisorii în limite mai mari, și pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi.

Potrivit art. 112¹ C. pen., instanța de judecată dispune confiscarea extinsă atunci când s-au săvârșit infracțiuni privind traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile, dacă constată întrunirea cumulativă a condițiilor prevăzute de lege.

La unele infracțiuni sunt prevăzute cauze justificative sau de nepedepsire speciale (la încăierare, întreruperea cursului sarcinii, vătămarea fătului, lăsarea fără ajutor a unei persoane aflate în dificultate, actul sexual cu un minor și coruperea sexuală a minorilor, dacă diferența de vârstă nu depășește 3 ani, violarea vieții private).

G. Aspecte procesuale. În cazul celor mai multe infracțiuni contra persoanei, acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu. La unele dintre acestea, se prevede însă că acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate (lovirea sau alte violențe, vătămarea corporală din culpă, amenințarea, hărțuirea, violul în varianta tip și în cea asimilată, agresiunea sexuală în varianta tip, hărțuirea sexuală, violarea de domiciliu, violarea sediului profesional, violarea vieții private și divulgarea secretului profesional).

La infracțiunea de violență în familie, în cazul faptelor prevăzute în art. 193 și art. 196, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare și din oficiu, iar împăcarea înlătură răspunderea penală.

În cazul săvârșirii unora dintre infracțiunile contra persoanei, pot fi prelevate probe biologice în vederea introducerii profilelor genetice în Sistemul Național de Date Genetice Judiciare (infracțiunea de omor, determinarea sau înlăturarea sinuciderii, infracțiunea de ucidere din culpă, uciderea la cererea victimei, infracțiunea de vătămare corporală, infracțiunea de loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, infracțiunea de vătămare corporală din culpă, relele tratamente aplicate minorului, încăierarea, uciderea sau vătămarea nou-născutului săvârșită de către mamă, vătămarea fătului, infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal, infracțiunea de sclavie, traficul de persoane, traficul de minori, proxenetismul, infracțiunea de viol, agresiunea sexuală, infracțiunea de act sexual cu un minor, infracțiunea de perversiune sexuală, infracțiunea de corupție sexuală)^[1].

^[1] Anexa la Legea nr. 76/2008 privind organizarea și funcționarea Sistemului Național de Date Genetice Judiciare (M. Of. nr. 289 din 14 aprilie 2008).